

Víctor Frank Stein

L'amor impedeix que els sentits puguin acomplir correctament la seva tasca: aportar informació al cervell d'una manera acurada. Tanmateix, ennuvola l'enteniment i li dificulta l'anàlisi de les dades rebudes. L'amor provoca una distorsió absoluta de la realitat i, en especial, de la persona estimada. No ve al cas entrar en els mecanismes que el generen, molts d'ells vulgaritzats i simplificats dins del calaix de sastre de les denominades feromones: siguin les que siguin les causes, el fet és que l'amor ho capgira tot, però és la força més gran que lliga les persones.

Aquesta seria la meva explicació, com a neuròleg que sóc, del fet d'estimar.

La mort és un punt de pas inevitable per a qualsevol ésser viu pluricel·lular, tant com ho és pel dia, el crepuscle. Mai més hi haurà un ésser viu idèntic al qui ha mort, com tampoc es repetirà un dia com el que s'ha acabat. Sabent que són finals irremeiables, pot ser fatídics, els humans hauríem d'estar preparats per a afrontar-los preparant-nos per evitar els sentiments de dolor, por, desesperació o, a vegades, sorpresa. Com que no ho aconseguim, intentem difuminar el traspàs de totes les maneres possibles.

Els filòsofs i els poetes parlen de la mort com una part inherent a la vida i cerquen imatges per ennoblir-la: *Serán ceniza, más tendrán sentido / Polvo serán, más polvo enamorado*; intenta dignificar en Quevedo les despulles d'una estimada. Tindran sentit? Quin sentit? Serà només matèria orgànica en descomposició, i cercar quelcom positiu en això és una bajanada. No val la pena caure en els estafolaris muntatges que fan les religions per negar que la mort sigui un final: resurreccions, reencarnacions, ànimes i un munt d'encanteris que apel·len a la part més poruga del nostre cervell. La mort és el pitjor que pot passar, especialment quan esdevé amb patiment.

Aquesta és la meva visió, com a científic que sóc, de la mort.

He vist molts cadàvers a la meua vida. Uns, pacients meus, els he acompanyat quan feien el trànsit; altres els he vist a la sala d'autòpsies; d'alguns només n'he vist el cervell, l'única cosa que d'ells, com a neuròleg, m'interessà. Per a mi, la mort ha estat quelcom natural i, en general, estic acostumat a conuiu-hi.

Mai a la vida hauria pogut imaginar que veure una mort em produís un trasbals tan gran. Va ser fa poc més d'un any i encara ho sento com si hagués estat fa unes hores. Va ser, el lector ja ho haurà endevinat, quan van confluïr les dues coses de les quals he començat parlant: l'amor i la mort.

Veure morir a la persona que més has estimat és la pitjor experiència de la vida. A vegades la veus morir després d'una llarga malaltia i, malgrat que la pena sigui molt gran, ho pots entendre com una alliberació: has tingut temps, dia a dia, per anar assumint el dol. D'altres vegades, quan la mort és sobtada, passada la fase de negació o d'estupefacció, quan t'adones de la pèrdua, de què no la tornaràs a veure, el dolor és tan punyent, que pot acabar sent insuportable. No és un dolor només mental, és un dolor físic, tant o més intens que una cremada o com quan s'esberlen tendons i ossos en destruir-se una articulació. Malgrat que els estic comparant sé que no són el mateix. Pel físic hi ha molts recursos: els parents de la morfina o l'anestèsia els poden alleugerir o fer desaparèixer. Per dolor mental no hi ha pal·liatius i, si l'ésser desaparegut és realment tan estimat, l'únic que desitges és seguir-lo cap al no-res. Només deixant d'existir, pot minvar el dolor per la pèrdua de qui estimes. Si tens la sort de creure en miratges d'eternitats o en imaginaris paradisos, l'esperança d'un retrobament pot apaivagar el dolor.

Sabent que la mort és un final inexorable, el que fa créixer incommensurablement el dolor del qui veu morir a algú estimat és veure'l patir mentre s'acaba. Si la mort és un misteri, encara és més incomprendible que aquest moment sigui un turment. És un sofriment completament inútil, que no porta a res, un absurd acarnissament sàdic de la natura (o a vegades d'altres humans) contra la persona que està a punt de desaparèixer i contra els qui l'estimen. Dolor gratuït, immotivat, absurd, innecessari i, sobretot, aterridor per l'incomprendible de la seva presència.

Això és el que passa, en condicions normals, amb la mort d'algú realment estimat. Molta gent ho ha experimentat i saben que és així, que dic la veritat. Tant de bo a mi m'hagués passat quelcom semblant.

El meu cas ha estat molt pitjor: jutgeu vosaltres mateixos. He estat jo qui ha provocat la mort de l'ésser que més estimava. I no puc dir, seria una excusa infantil, que ha estat un accident. Ni tinc tan poc senderi, ni sóc tan hipòcrita, com per pretendre que la mort de la meva estimada no hagi estat fruit de la pitjor decisió que vaig prendre a la meua vida. Una decisió conscient, fruit de la meua supèrbia o del meu orgull.

Tot va començar en un acte de pur egoisme. No em vull enganyar: ni tan sols puc dir que vaig voler ser com Prometeu, el tità que va robar el foc dels déus de l'Olimp per a ser ells. Prometeu ho va fer per donar als humans aquesta sagrada font d'energia, per altruisme. Jo, ara ho comprenc, vaig cometre el meu pecat per pur egoisme. En el que vaig fer, si no vull mentir-me a mi mateix, cal que reconegui que no hi va haver cap punt de generositat.

No em pot servir d'excusa que aquest egoisme era amagat sota una fullaraca de consells, ànims i d'altres paraules que em digueren companys i amics, o també, cal dir-ho, convencions socials. Ara, vista la monstruositat realitzada, puc veure que no eren més que cants de sirena. Cal que admeti que vaig voler ser com Déu, sentir el seu poder creador i la seva omnipotència. Què millor, per igualar-lo, que imitar-lo en la seva màxima expressió de força? I aquesta màxima expressió no és altra que la creació d'un ésser humà.

A diferència d'ell, jo no tenia la capacitat de la *creatio ex nihilo*, la creació a partir del no-res. Necessitava partir de coses existents, de matèria i energia, de ser capaç de saber-les con-
jugar de tal manera, que pogués sortir-ne un nou ésser que, mai vaig pensar, podia convertir-se en un monstre assassí. El comportament monstruós no va ser el seu, sinó el meu, per no haver previst que, si alguna cosa no anava pel camí dret, podia generar un instrument del diable que només pogués causar el mal. No m'exculpa, tot el contrari, el no haver pensat que podia sorgir

quelcom fortuït. Quan els humans intervenim en la natura –dit així sembla que els humans no en formem part, cosa falsa- pot passar qualsevol cosa. Ho sap des del més humil pagès fins al més cultivat científic. No podem garantir mai un resultat, per més que parlem de probabilitats ínfimes o de riscos menyspreables. També li va passar a Déu una cosa inesperada quan va crear els àngels: alguns van voler ser com Ell. Així neix el Diable, però Déu, amb el seu poder infinit, va poder contenir-lo confinant-lo als abismes de l'infern. Tot i la Omnipotència del seu carceller, de vegades pot sortir un instant i atraure a la seva causa a algun humà, possiblement com ha fet amb mi. Jo era conscient que els meus poders no eren il·limitats com els del Creador: jo no podria sotmetre al Diable, si l'ésser que jo creava ho era o s'hi convertia. Intentar imitar la Divinitat és el pitjor pecat que hom pot fer, i jo l'he comès. Vaig voler dominar matèria i energia menyspreant les limitacions dels meus coneixements. Per més que ho lamenti, el mal ja està fet. Què més dona que no fos conscient que ni podria dominar, ni tan sols controlar, les forces que jo havia desfermat?

Em costa explicar el que va passar d'una manera ordenada o mínimament intel·ligible. Els fets han quedat a la meva memòria com bocins d'imatges aïllades, com flaixos de moments o d'emocions. Uns records esmicolats, una estampa immòbil, una fressa estrident, una admonició aterridora o un esglai esgarrifós són les peces amb què podria reconstruir uns fets que, un any després, encara són massa punyents, i no els vull recordar pel turment que em suposen.

Els crits de la meva estimada encara els sento penetrar a les meves orelles, com ferros roents, que les furguen, endinsant-se i penetrant cap al meu cervell. La seva cara de terror davant l'esclat de sang, de la seva pròpia sang, que li estava produint aquell monstre la veig, des d'aquell moment, cada cop que aluco els ulls. M'atmoreix quan la son em venç i ja no puc mantenir-me despert per més temps, perquè sé que vindran aquells maleits records.

Aquell monstre horripilant que l'atacava i li volia rebentar les entranyes l'havia fet jo i, paradoxes del destí, ella també havia contribuït a crear al seu cruel botxí, malgrat que va ser idea meva donar-li vida.

Érem en un lloc massa aïllat per demanar ajut i, encara que aquest arribés, seria massa tard.

Aleshores vaig maleir mil vegades el moment en el qual vaig decidir forjar aquella quimera, aquella acció que només podia bastir una divinitat, però ara ja no podia tornar enrere. Ella seria morta al cap d'una estona. No faltava gaire perquè la poca sang que li quedava, acabés de brullar del seu úter rebentat per aquell fetus que, travessant-se, s'havia negat a seguir el camí natural del part.

Jo ja no podia fer res contra el monstre en què s'havia convertit el que volíem que fos el nostre fill. La criatura que, en un moment d'embogiment i creient-me amb el mateix dret que Déu per formar un nou ésser humà, jo havia creat llençant els meus espermatozous a fecundar el seus òvuls.

La pitjor hipocresia dels humans és negar-se tossudament a acceptar que el poder de transmetre la vida no és altra cosa que la facultat de transmetre dolor i mort.